

Voorwoord

Zo, kijk eens aan... iedereen is aanwezig. We zijn weer allemaal bij elkaar. Ik hoop dat u daar minstens even gelukkig mee bent als ik. Nu ik dat zeg schiet me ineens een verhaal te binnen en aangezien ik mijn brood verdien (en mijn verstand bewaar) met het vertellen van verhalen, zal ik u deelgenoot maken.

In het begin van dit jaar – nu ik dit schrijf is het eind juli 1989 – lag ik uitgeteld voor de tv naar een honkbalwedstrijd tussen de Boston Red Sox en de Milwaukee Brewers te kijken. Robin Yount van de Brewers liep naar de plaat voor zijn slagbeurt en de commentatoren van het Bostons televisiestation spraken er hun bewondering over uit dat Yount pas voor in de dertig was. ‘Soms lijkt het wel alsof Robin Abner Doubleday nog geholpen heeft de allereerste uitlijnen te trekken,’ zei Ned Martin, terwijl Yount klaarstond om de eerste bal van werper Roger Clemens te ontvangen.

‘Ja,’ beaamde Joe Castiglione. ‘Hij kwam rechtstreeks van school bij de Brewers, geloof ik... Hij speelt al vanaf 1974 bij ze.’

Ik schoot met zo’n vaart overeind dat ik bijna een blikje Pepsi Cola over me heen gooide. *Wat zullen we nou krijgen!* dacht ik. *Wat zullen we godverdomme nou krijgen! Dat is helemáál niet lang geleden! Mijn eerste boek is in 1974 verschenen! Wat is dat voor gelul, dat hij Abner Doubleday heeft geholpen de eerste uitlijnen te trekken?*

Toen besepte ik dat de opvatting over het verstrijken van de tijd – een onderwerp dat steeds weer naar voren komt in de nu volgende verhalen – zeer subjectief is. Het mag dan waar zijn dat de publikatie van *Carrie* in de lente van 1974 (het boek verscheen in feite slechts twee dagen voor de aanvang van het honkbalseizoen, waarin een teenager die Robin Yount heette zijn eerste wedstrijd voor de Milwaukee Brewers speelde) in mijn ogen niet zo heel lang geleden is – eigenlijk niet langer dan een snelle blik over mijn schouder – maar er bestaan meer manieren om de jaren te tellen en bij enkele daarvan blijkt dat vijftien jaar inderdaad een eeuwigheid kan zijn.

In 1974 was Gerald Ford president van de Verenigde Staten en had de sjah nog steeds in Perzië de touwtjes in handen. John Lennon leefde nog en hetzelfde gold voor Elvis Presley. Donny Osmond zong samen met zijn broertjes en zusjes het hoogste lied. De video-

recorder was al uitgevonden, maar kon alleen nog maar in geselecteerde proefwinkels worden aangeschaft. Insiders voorspelden dat, wanneer ze eenmaal onbeperkt verkrijgbaar waren, het bètasysteem van Sony binnen de kortste keren het concurrerende vhs-systeem van de tafel zou vegen. Het idee dat over niet al te lange tijd iedereen zijn favoriete films zou huren, zoals men ooit zijn favoriete boek bij de bibliotheek leende, was nog bij niemand opgekomen. De benzineprijzen waren tot duizelingwekkende hoogte gestegen: achtenveertig dollarcent voor een *gallon* normaal, vijfenvijftig voor loodvrij.

De eerste grijze haren op mijn hoofd en in mijn baard zouden nog lang op zich laten wachten. Mijn dochter, op dit moment tweedeaarsstudente, was vier. Mijn oudste zoon, die nu een kop groter is dan ik, de blues speelt op zijn mondharmonika en zijn haar in weelderige Sammy-Hagarlokken draagt die tot op zijn schouders vallen, kreeg in dat jaar zijn eerste trainingsbroek. En mijn jongste zoon, die nu werper en eerste-honkman is bij een kampioensteam in de juniorencompetitie, zou pas drie jaar later geboren worden. De tijd is een rekbaar begrip en alles wat bestaat, kom je op een gegeven moment vanzelf tegen. Als je de bus neemt, denk je dat je maar een kort stukje hoeft te rijden – hoogstens naar het andere eind van de stad, verder niet – en dan opeens, jesus mina! Dan zit je halverwege het volgende continent. U vindt deze metafoor wat aan de naïeve kant? Ik ook, maar wat maakt het uit: helemaal niets. In essentie is het raadsel van de tijd zo volmaakt, dat zelfs kinderlijke constateringingen als die welke ik hierboven heb gedaan een vreemde, klaaglijke naklank hebben.

Eén ding is gedurende al die jaren niet veranderd – de voornaamste reden, veronderstel ik, waarom het mij soms toeschijnt (en Robin Yount waarschijnlijk ook) dat er absoluut géén tijd is verstreken. Ik ben nog steeds met hetzelfde bezig: verhalen schrijven. En het is nog steeds aanzienlijk meer dan wat ik weet; het is nog steeds waar ik het meeste van houd. Begrijp me niet verkeerd – ik hou van mijn vrouw en kinderen, maar het is nog altijd een genoegen die vreemde zijwegen te zoeken en in te slaan, om te zien wie er wonen en waar ze mee bezig zijn, en met wie en voor wie en eventueel waarom. Van het vreemde gevoel dat dat opwekt hou ik nog steeds, evenals van de verrukkelijke momenten wanneer de beelden helder worden en de gebeurtenissen een bepaald patroon beginnen te vormen. Veel verhalen moet je van ver halen. Soms té ver, maar heb ik het eenmaal gehaald, dan laat ik het niet meer gaan... en dat is een heerlijk gevoel.

Wanneer dit boek* wordt uitgegeven, in 1990, zal ik zestien jaar werkzaam zijn in de fictie-business. In het begin van die jaren en lang nadat ik, via een proces dat ik nog altijd niet volledig heb weten te doorgronden, tot de boeman van de Amerikaanse literatuur was gebombardeerd, heb ik een boek gepubliceerd dat *Different Seasons* (4 Seizoenen) heet; een verzameling van vier nog niet eerder verschenen novellen, waarvan er drie niet tot het horrorgenre behoorden. De uitgever accepteerde dat boek trouwhartig, zij het naar ik vermoed met enige reserve. Zelf had ik in ieder geval zo mijn bedenkingen. Naar later bleek hadden we ons geen van beiden zorgen hoeven maken. Soms publiceert een schrijver een boek dat onder een gunstig gesternte het licht ziet en bij mij was dat het geval met *Different Seasons*.

Van een van die novellen, *The Body* (Het lijk), is een film gemaakt (*Stand By Me*), die nog lang heeft gedraaid... de eerste werkelijk succesvolle film naar een boek van mijn hand sinds *Carrie* (een film die uitkwam in de tijd dat Abner Doubleday en u-weet-wel die uitlijnen trokken). Rob Reiner, de regisseur van *Stand By Me*, is een van de moedigste en intelligentste filmers die ik ooit heb ontmoet en ik ben er trots op dat zijn naam met de mijne is verbonden. Tevens doet het me plezier dat de maatschappij die hij na het succes van *Stand By Me* heeft opgericht Castle Rock Productions heet... een naam die vele van mijn trouwe lezers bekend in de oren zal klinken.

De meeste recensenten stonden eveneens positief tegenover *Different Seasons*. Bijna allemaal spraken ze een vernietigend oordeel uit over een van de novellen, maar aangezien ze allemaal een ander verhaal naar de brandstapel verwezen, meende ik daar achteloos en zonder rancune aan voorbij te kunnen gaan... hetgeen ik ook heb gedaan. Zo'n houding is echter niet altijd mogelijk. Toen in de meeste recensies van *Christine* werd opgemerkt dat het een weezinwekkend verhaal was, kwam ik met tegenzin tot de conclusie dat het misschien inderdád niet zo goed was als ik had gehoopt (hetgeen me overigens niet verhinderde de royalty's te incasseren). Ik ken schrijvers die beweren geen kritieken te lezen of zich niet aangeslagen te voelen door de slechte, en inderdaad zijn er twee personen van wie ik dat ook werkelijk geloof. Ik behoor tot de andere soort – ik heb slapeloze nachten over de mogelijkheid dat een boek

*Deze Nederlandse vertaling bevat twee van de vier verhalen uit *Four Past Midnight*; de twee andere verhalen (*De man met het litteken* en *Spookfoto's*) verschijnen in maart 1991 in één boek onder de titel *Schemerwereld*.

slecht ontvangen zal worden en raak er niet over uitgepiekerd wanneer de kritieken uiteindelijk verschijnen. Maar lang laat ik me niet bij de pakken neerzetten, om het zo maar eens uit te drukken; ik slacht hoogstens wat kinderen en bejaarde dametjes af en daarna zul je mij er niet meer over horen.

Het belangrijkste is dat het *publiek* heeft genoten van *Different Seasons*. Ik kan me uit die tijd geen brief herinneren van iemand die het me heeft kwalijk genomen dat ik iets had geschreven wat geen horror was. Integendeel, de meeste lezers wilden me in hun brieven juist laten weten dat ze door een bepaald verhaal waren geroerd, aan het denken waren gezet, tot bepaalde *gevoelens* waren gekomen, en die brieven vormen de *werkelijke* beloning voor de dagen (en het zijn er heel wat) waarop de woorden zich met moeite op het papier laten zetten en de inspiratie slechts aarzelend of in het geheel niet wil komen. God zegene en behoede de Trouwe Lezer; de mond kan spreken zoveel hij wil, maar een verhaal bestaat slechts bij de gratie van een oor dat bereid is te luisteren.

Dat was in 1982. Het jaar waarin de Milwaukee Brewers hun enige kampioenschap in de American League wonnen, aangevoerd door – u raadt het al – Robin Yount. Yount haalde dat jaar een slaggemiddelde van .331, sloeg negenentwintig homeruns en werd uitgeroepen tot Meest Waardevolle Speler van de American League.

Een prima jaar voor twee ouwe knakkers zoals wij.

Different Seasons was een boek zonder voorbereiding; het was er opeens. De vier lange verhalen waaruit het bestaat, verschenen met onregelmatige tussenpozen in een tijdsbestek van vijf jaar; ze waren te lang om als korte verhalen te worden uitgegeven en net iets te kort om ieder apart een zelfstandig boek te vormen. Net zoals het werpen van een complete wedstrijd zonder een honkslag tegen te krijgen of het slaan van een *cycle* (een één-honkslag, een twee-honkslag, een drie-honkslag en een homerun in dezelfde wedstrijd), was het niet zozeer een knap staaltje als wel een soort ongewone gebeurtenis van statistische waarde. Ik was bijzonder ingenomen met het succes en de waardering, maar tevens had ik een duidelijk gevoel van spijt toen ik het manuscript tenslotte bij The Viking Press inleverde. Ik wist dat het een goed boek was; ik wist ook dat ik waarschijnlijk nooit meer zo'n zelfde boek zou publiceren. Als u van me verwacht dat ik zal zeggen *Nou ja, ik heb me vergist*, dan moet ik u teleurstellen. Het boek dat u nu in uw handen houdt, verschilt volledig van dat andere boek. *Different Seasons* bestond uit drie zogenaemde 'mainstream'-verhalen en één verhaal met het

bovennatuurlijke als onderwerp; in dit boek staan twee horrorverhalen. Beide zijn iets langer dan die in *Different Seasons* en werden geschreven gedurende de twee jaar dat ik geacht werd mezelf te hebben teruggetrokken. Misschien zijn ze anders vanwege het feit dat ze uit een geest zijn voortgekomen die althans tijdelijk bezig was zich in duisterder onderwerpen te verdiepen.

Zoals bijvoorbeeld het begrip tijd en de slopende uitwerking die het kan hebben op het menselijke hart. Dan het verleden en de schaduwen die het op het heden werpt – schaduwen waarin soms onaangename dingen woekeren en nog veel onaangenamer dingen zich verbergen... en uitdijen.

Niettemin is veel van wat me bezighoudt hetzelfde gebleven en zijn de meeste van mijn overtuigingen alleen maar sterker geworden. Ik blijf geloven in de flexibiliteit van het menselijk hart en de fundamentele kracht van de liefde; ik blijf geloven dat tussen mensen een band kan bestaan en dat de geesten die in ons huizen soms met elkaar in aanraking komen. Ik blijf geloven dat de prijs van zulke banden afschuwelijk en buitensporig hoog is... en ik blijf geloven dat de waarde van wat we ervoor terugkrijgen oneindig veel hoger is dan de prijs die we moeten betalen. Ik blijf geloven, denk ik, in de komst van het Wit en in het vinden van een plaats om zich te handhaven... en in het tot de laatste snik verdedigen van die plaats. Het zijn ouderwetse waarden en overtuigingen, maar ik zou liegen als ik niet zou toegeven dat ik ze nog steeds bezit. En dat zij mij bezitten.

Ook ben ik nog altijd gek op mooie verhalen. Ik luister er graag naar en ik vertel ze graag. U weet misschien, en misschien ook niet (mocht het u al interesseren), dat ik dik betaald ben om dit boek te publiceren. Als u het inderdaad weet en als het u inderdaad interesseert, kan het geen kwaad ook te weten dat ik geen cent heb gekregen voor het *schrijven* van de verhalen. Alles wat uit zichzelf gebeurt, dus ook schrijven, laat zich niet in geld uitdrukken. Geld is een fantastisch bezit, maar als het op creëren aankomt, kun je beter niet te veel aan geld denken. Dat blokkeert het hele proces.

De manier waarop ik mijn verhalen vertel heeft eveneens weinig veranderingen ondergaan geloof ik (ik hoop dat ik er beter in ben geworden, maar dat is natuurlijk iets wat iedere lezer zelf moet en ook zal beoordelen), maar dat was uiteraard te verwachten. Toen de Brewers in 1982 het kampioenschap wonnen, speelde Robin Yount korte stop. Nu is hij midvelder. Ik neem dus aan dat hij wat trager is geworden... maar toch vangt hij nog bijna alles wat in zijn richting wordt geslagen.

Van mezelf verlang ik ook niet veel méér. Ik vind het best zo. Aangezien er heel wat lezers zijn die zich afvragen hoe ik aan mijn verhalen kom en of ze passen in een ruimere opzet die de schrijver voor zichzelf heeft gemaakt, heb ik aan beide verhalen een korte inleiding vooraf laten gaan over de herkomst ervan. Mocht u er plezier in hebben dan kunt u ze lezen, maar noodzakelijk is het niet; we zijn hier godzijldank niet bezig met een proefwerk op school en u hoeft na lezing ook niet mee te doen aan een televisiequiz.

Laat ik besluiten met te zeggen hoe prettig het is hier gezond en wel te zitten en weer eens met u te praten... en hoe heerlijk het is te weten dat u *daar* gezond en wel zit te wachten om ergens anders naar toe gebracht te worden – naar een plaats waar de muren misschien oren hebben en de bomen ogen en iets *zeer* onaangenaams probeert van de zolder naar beneden te sluipen, op zoek naar mensen. Dat iets boeit me nog steeds... maar toch geloof ik de laatste tijd dat de mensen die er al of niet in afwachting van zijn me meer boeien.

Voor ik vertrek moet ik u nog vertellen hoe het met die honkbalwedstrijd is afgelopen. De Brewers versloegen tenslotte de Red Sox. Robin Yount ging bij zijn eerste slagbeurt uit op drie slag van Clemens... maar bij zijn tweede slagbeurt ramde Yount (die – volgens Ned Martin – Abner Doubleday had geholpen met het trekken van de uitlijnen) een dubbel hoog het linksveld in en bracht daarmee twee runs binnen.

Volgens mij is Robin nog lang niet uitgespeeld.
Ik ook niet.

Bangor, Maine
juli 1989

Inleiding

Verhalen komen bij mij op verschillende momenten en in verschillende situaties op – in de auto, onder de douche, tijdens een wandeling, zelfs tijdens feestjes. Een paar maal heb ik een verhaal gedroomd. Maar het gebeurt haast nooit dat ik aan een verhaal begin zodra het idee ervoor bij me opkomt en ik houd ook geen ‘ideeënboek’ bij. Het niet meteen opschrijven van een idee is een oefening in zelfbehoud. Ik krijg er zat, maar slechts een klein percentage is de moeite waard, dus stop ik ze allemaal in een soort geestelijk archief. De slechte ideeën vernietigen zichzelf na verloop van tijd, net zoals het cassettebandje aan het begin van een aflevering van *Mission: Impossible*. De goede ideeën niet. Zo nu en dan trek ik een la van de archiefkast open om te zien wat er nog in zit en dan kijkt dit groepje ideeën naar me op, ieder met zijn eigen stralende centrale beeld.

Bij *De engelieren* werd dat beeld gevormd door een vrouw die haar hand tegen een scheur in de wand van een lijnvliegtuig drukte.

Het hielp niets dat ik mezelf voorhield dat ik niets van lijnvluchten afwist; hoe ik het ook probeerde, iedere keer dat ik de archiefkla opentrok om er een idee in op te bergen zag ik toch weer dat beeld. Het werd zelfs zo erg dat ik het parfum van de vrouw kon ruiken (het was L’Envoi), haar groene ogen voor me zag en haar angstige, gejaagde ademhaling kon horen.

Op een avond terwijl ik in bed lag en op het punt stond in te slapen, realiseerde ik me dat die vrouw een geest was.

Ik weet nog dat ik rechtop ging zitten, mijn benen buiten bed zwaaide en het licht aandeed. Zo bleef ik een poosje zitten zonder aan iets speciaals te denken... althans bewust. Onderbewust was de vent die de zaak eigenlijk voor me drijft bezig zijn werktafel vrij te maken en de machines te starten. De volgende dag begon ik – of hij – het verhaal te schrijven. Dat heeft ongeveer een maand in beslag genomen en het ging werkelijk van een leien dakje, zo soepel en vanzelfsprekend vlijde de ene laag zich op de andere. Eens in de zoveel tijd wordt zowel een verhaal, net als soms een baby, zonder noemenswaardige pijn geboren en dat was ook met dit verhaal het geval. Omdat het een apocalyptisch gevoel met zich meedroeg dat ongeveer hetzelfde was als een eerdere novelle van mijn hand, *Dichte mist*, heb ik ieder hoofdstuk in de bekende ouderwetse, ro-

cocostijl van een titel voorzien. Toen ik dit verhaal af had, voelde ik me bijna even goed als toen ik eraan begon... iets wat zelden gebeurt.

Ik ben een lakse researcher, maar deze keer heb ik me enorm inspannen om mijn huiswerk goed te doen. Drie gezagvoerders – Michael Russo, Frank Soares en Douglas Damon – hebben me geholpen de details bij elkaar te krijgen en op de juiste manier te verwerken. Ze waren bijzonder sportief, nadat ik eenmaal had beloofd niets te zullen stukmaken.

Is het allemaal gelukt? Ik betwijfel het. Zelfs bij de onovertroffen Daniel Defoe was dat niet het geval. In *Robinson Crusoe* kleedt onze held zich spiernaakt uit, zwemt naar het schip dat hij kort ervoor was ontvlucht... en vult zijn zakken vervolgens met voorwerpen die hij nodig heeft om op het onbewoonde eiland in leven te kunnen blijven. En dan heb je ook nog de roman (titel en naam van de auteur zal ik discreet verzwijgen) over de ondergrondse in New York, waarin de schrijver de hokjes van de bestuurders kennelijk aanzag voor openbare toiletten.

Mijn algemene voorbehoud luidt als volgt: wat wèl is gelukt heb ik te danken aan de heren Russo, Soares en Damon; wat niet is gelukt heb ik aan mezelf te wijten. En ik zeg dit niet uit valse bescheidenheid. Foutieve details zijn meestal het resultaat van het stellen van de verkeerde vraag en niet van het krijgen van verkeerde informatie. Wel heb ik me een aantal vrijheden veroorloofd aangaande het vliegtuig waarin u aanstonds aan boord zult gaan; maar het betreft slechts minieme vrijheden, die noodzakelijk leken voor het verloop van het verhaal.

Zo, meer hoeft ik hier niet aan toe te voegen; laten we instappen. En het onheilspellende luchtruim kiezen.

Hoofdstuk 1

*SLECHT NIEUWS VOOR GEZAGVOERDER ENGLE. HET
BLINDE MEISJE. DE PARFUMGEUR VAN DE DAME. DE
DALTONBENDE ARRIVEERT IN TOMBSTONE. DE VREEMDE
TOESTAND MET VLUCHT 29.*

I

Brian Engle liet de American Pride L1011 tot stilstand komen bij gate 22 en knipte het lichtje van de waarschuwing FASTEN SEATBELT om precies 10.14 uur 's avonds uit. Met een sissend geluid liet hij een lange zucht tussen zijn tanden ontsnappen en maakte zijn schoudergordel los.

Hij kon zich niet herinneren na een vlucht ooit zo opgelucht – en vermoeid – te zijn geweest. Hij had een vreselijke, bonzende hoofdpijn en zijn plannen voor die avond stonden onwrikbaar vast. Niet nog even iets drinken in de *pilots' lounge*, niet ergens gaan eten, zelfs geen bad als hij eenmaal in Westwood was. Hij nam zich voor tussen de lakens te kruipen en veertien uur aan een stuk te slapen.

American Pride vlucht 7 – Flagship Service van Tokio naar Los Angeles – was eerst vertraagd door sterke tegenwind en vervolgens door de gebruikelijke verkeersdichtheid op LAX... dat aanwijsbaar, dacht Engle, de meest verschrikkelijke luchthaven van Amerika was, Logan in Boston buiten beschouwing gelaten. Om de zaak nog vervelender te maken had zich tijdens het laatste deel van de vlucht een luchtdrukprobleem in de cabine voorgedaan. Aanvankelijk tamelijk onschuldig, maar geleidelijk aan was het erger geworden, totdat het ronduit angstaanjagend was. Bijna was het punt bereikt dat zich een *blowout* en een explosieve decompressie hadden kunnen voordoen... maar zover was het gelukkig niet gekomen. Soms herstelden dat soort situaties zich plotseling en op mysterieuze wijze en dat was deze keer ook gebeurd. De passagiers, die nu vlak achter de cockpit het vliegtuig verlieten, hadden niet het flauwste idee hoe weinig het had gescheeld of ze waren op deze vlucht vanuit Tokio veranderd in menselijke paté, maar Brian wist het wél... en hij had er een knallende koppijn aan overgehouden.

‘Dat kreng gaat regelrecht naar de controle,’ had hij tegen zijn co-piloot gezegd. ‘Ze verwachten hem toch, nietwaar? En ze weten wat er aan de hand is?’

De co-piloot knikte. ‘Ze vinden het maar niks, maar ze zitten op hem te wachten.’

‘Het interesseert me geen reet hoe ze het vinden, Danny. Het scheelde maar weinig vanavond.’

Danny Keene knikte. Hij wist het maar al te goed.

Brian slaakte een zucht en wreef met zijn hand over zijn nek. Zijn hoofd deed pijn als een rotte kies. ‘Misschien word ik te oud voor dit werk.’

Dat soort dingen zei iedereen natuurlijk weleens over zijn baan, vooral aan het einde van een zware dag, en Brian wist donders goed dat hij niet te oud was voor dit werk – drieënveertig jaar was voor piloten juist de bloei van hun leven. Niettemin ging hij er vanavond bijna in geloven. Mijn god, hij was doodop.

Er werd op de deur van de cockpit geklopt; Steve Searles, de boordwerktuigkundige, draaide zich om en deed open zonder uit zijn stoel te komen. Een man in een groene blazer van American Pride stond in de deuropening. Hij zag eruit als een instapcoördinator, maar Brian wist dat hij dat niet was. Het was John (of misschien heette hij James) Deegan, adjunct-hoofd van de afdeling Vluchtvoorbereiding voor American Pride op LAX.

‘Captain Engle?’

‘Ja?’ Binnen ging een alarmbel bij hem luiden en zijn hoofdpijn kreeg een extra steek. Zijn eerste gedachte, niet als logische gevolgtrekking maar vanwege de spanning en de vermoeidheid, was dat ze van plan waren de verantwoordelijkheid voor het lekkende vliegtuig op hem af te schuiven. Paranoïde natuurlijk, maar hij voelde zich nu eenmaal paranoïde.

‘Ik ben bang dat we slecht nieuws voor u hebben, captain.’

‘Gaat het over dat lek?’ Brians stem klonk een fractie te scherp en een paar passagiers die juist van boord gingen keken om, maar het was te laat daar nu iets aan te veranderen.

Deegan schudde zijn hoofd. ‘Het gaat om uw vrouw, captain Engle.’

Een moment had Brian geen idee waar de man het over had en stond hij hem alleen maar aan te gapen en zich ongelooflijk dom te voelen. Toen drong het tot hem door. Natuurlijk, hij bedoelde Anne.

‘Mijn ex-vrouw. We zijn al achttien maanden gescheiden. Wat is er met haar?’

‘Ze heeft een ongeluk gehad,’ zei Deegan. ‘U kunt misschien beter even meekomen naar het kantoor.’

Brian keek hem verbaasd aan. Na de laatste drie zenuwslopende uren kwam dit alles hem op een vreemde manier onwerkelijk voor. Hij wist de neiging te bedwingen tegen Deegan te zeggen dat als dit een soort *Candid-Camera* geintje was, dat hij dan in de stront kon zakken. Maar dat was het natuurlijk niet. Bij de luchtvaart haalden hoge omes geen geintjes uit, vooral niet ten koste van gezagvoerders die zo juist op een haar na midden in de lucht in de problemen hadden gezeten.

‘Wat is er met Anne?’ hoorde Brian zichzelf weer vragen, deze keer met zachtere stem. Hij was zich ervan bewust dat zijn co-piloot hem met onzeker medeleven zat op te nemen. ‘Is ze gewond?’

Deegan keek naar zijn glimmende schoenen en Brian wist dat het zeer slecht nieuws was en dat Anne meer dan alleen maar gewond was. Hij wist het, maar kon het onmogelijk geloven. Anne was nog maar vierendertig, gezond en liep niet in zeven sloten tegelijk. Ook had hij meer dan eens beseft dat ze de enige verstandige automobilist in heel Boston was... misschien wel van de hele staat Massachusetts.

En nu hoorde hij zichzelf iets anders vragen en zo klonk het ook werkelijk – alsof een wildvreemde zijn hoofd was binnengestapt en zijn mond als luidspreker gebruikte. ‘Is ze dood?’

John of James Deegan keek om zich heen alsof hij steun zocht, maar hij zag alleen een stewardess, die bij de slurf de passagiers die het vliegtuig verlieten een plezierig verblijf in Los Angeles wenste en zo nu en dan nieuwsgierige blikken in de richting van de cockpit wierp, waarschijnlijk verontrust door hetzelfde idee dat ook in Brians hoofd had gespeeld – dat de bemanning om de een of andere reden de schuld zou krijgen van het beginnende lek dat de laatste uren van de vlucht tot een ware hel had gemaakt. Deegan stond er alleen voor. Hij keek weer naar Brian en knikte. ‘Ja... ik vrees van wel. Wilt u alstublieft met me meekomen, captain Engle?’

2

Die nacht om kwart over twaalf, maakte Brian Engle het zich gemakkelijk in stoel 5A van American Pride vlucht 29 – Flagship Service van Los Angeles naar Boston. Over ongeveer een kwartier zou het toestel, dat vanwege het tijdstip bij transcontinentale reizigers bekend stond onder de naam *red-eye*, in de lucht zijn. Hij herinner-

de zich dat hij eerder die avond nog had gedacht dat als LAX niet het gevaarlijkste vliegveld van Amerika was, Logan die eer te beurt viel. Door de meest ongelukkige samenloop van omstandigheden zou hij nu in staat zijn beide luchthavens binnen een periode van achtenveertig uur te ervaren: op LAX landend als gezagvoerder, op Logan als niet-betalende passagier.

Zijn hoofdpijn, nu een stuk heviger dan tijdens de landing met vlucht 7, werd nog een graadje erger.

Brand, dacht hij. Er is godverdomme brand uitgebroken. Waarom deed het brandalarm het niet, godnogantoe? Het was notabene een splinternieuw gebouw!

Hij beseftte opeens dat hij de afgelopen vier, vijf maanden nauwelijks aan Anne had gedacht. Tijdens het eerste jaar van hun scheiding had hij aan niets anders gedacht, leek het wel – wat ze aan het doen was, wat ze aan had en, uiteraard, met wie ze uitging. Toen het slijtageproces dan eindelijk begon, was het heel snel gegaan... alsof ze hem een spuitje met energieopwekkende antibiotica hadden gegeven. Hij had genoeg over echtscheidingen gelezen om te weten wat dat opwekkende middel meestal inhield: geen antibiotica, maar een andere vrouw. Anders gezegd, de tegenreactie.

Wat Brian betreft was er geen sprake van een andere vrouw – nog niet, tenminste. Een paar afspraakjes en één keer voorzichtig naar bed geweest (hij was tot de overtuiging gekomen dat buitenechtelijk met iemand naar bed gaan in het AIDS-tijdperk altijd voorzichtig diende te gebeuren), maar een andere vrouw was er niet. Hij was domweg... genezen.

Brian bekeek zijn medepassagiers die nu aan boord kwamen. Een jonge vrouw met blond haar liep samen met een klein meisje met een zwarte zonnebril op. De hand van het meisje rustte op de onderarm van de vrouw. Deze mompelde iets tegen haar, waarop het meisje onmiddellijk opkeek naar waar het stemgeluid vandaan kwam en Brian begreep dat ze blind was – iets in de manier waarop ze haar hoofd bewoog bracht hem tot die conclusie. Grappig, dacht hij, hoeveel je kunt opmaken uit zo'n klein gebaar.

Anne, dacht hij. Zou je niet eens aan Anne denken?

Maar zijn vermoeide geest probeerde van het onderwerp Anne weg te glijden – Anne, die zijn vrouw was geweest, Anne, de enige vrouw die hij in een vlaag van woede had geslagen, Anne, die nu dood was. Hij overwoog dat hij lezingen zou kunnen houden; lezingen voor gescheiden mannen. Mijn god, voor gescheiden vrouwen ook, wat maakte het uit? Als thema zou hij kiezen: echtscheiding en de kunst van het vergeten.

Kort na het vierde huwelijksjaar is het meest geschikte moment voor een echtscheiding, zou hij hun vertellen. Neem nou mijn geval. Het jaar daarop heb ik in een hel geleefd, terwijl ik me afvroeg in hoeverre de schuld bij mij lag of bij haar en me afvroeg hoe terecht of onterecht het was te proberen haar over te halen kinderen te nemen – bij ons was dat het hete hangijzer, niet zoiets dramatisch als drugs of overspel, nee, alleen maar het bekende probleem kind-of-carrière – en dan had ik vaak het gevoel alsof er een supersnelle lift in mijn hoofd zat, die met Anne erin pijsnel naar beneden ging.

Ja, zo was het gegaan. Pijsnel naar beneden. En de laatste paar maanden had hij eigenlijk helemaal niet meer aan Anne gedacht... zelfs niet wanneer hij een keer te laat was met de maandelijkse alimentatie. Het was een zeer schappelijk, zeer beschaafd bedrag, vooral omdat Anne per jaar tachtigduizend dollar bruto had verdiend. Zijn advocaat maakte het geld over en het stond simpelweg als een van de bedragen vermeld op de maandelijkse staat die Brian van hem ontving, een niemendalletje van tweeduizend dollar, weggestopt tussen de elektriciteitsrekening en de hypotheek van het appartement. Hij keek naar een slungelige tiener, die met een vioolkist onder zijn arm en een keppeltje op zijn hoofd het gangpad afliep. De jongen zag er zenuwachtig en tegelijk opgewonden uit, zijn ogen vervuld van de toekomst. Brian benijdde hem.

Gedurende het laatste jaar van hun huwelijk had er veel verbittering en kwaadheid tussen hen bestaan en tenslotte, een maand of vier voor het einde, was het toch gebeurd: zijn hand had gezegd: nu!, voordat zijn verstand nee had kunnen zeggen. Hij dacht er niet graag aan terug. Tijdens een feestje had ze te veel gedronken en toen ze thuis waren, was ze vreselijk tegen hem tekeer gegaan.

Hou er nou eens over op, Brian. Hou er in godsnaam over op. Geen woord meer over kinderen. Als je een spermatest wilt laten doen, dan ga je naar de dokter. Ik werk in de reclame, niet in een babyfabriek. Ik word zo vreselijk moe van al die macho-bullshit...

Op hetzelfde moment had hij haar geslagen, keihard op haar mond. De klap had het laatste woord met wrede precisie afgekap. Daarna hadden ze naar elkaar staan kijken in het appartement waar ze later dood zou gaan. Ze waren meer ontzet en geschrokken dan ze ooit zouden willen toegeven (hoewel hij het nu, terwijl hij in stoel 5A zat en toekeek hoe de passagiers van vlucht 29 aan boord kwamen, misschien wel toegaf, eindelijk na al die tijd). Ze had aan haar mond gevoeld, die inmiddels was gaan bloeden. Ze had haar vingers naar hem uitgestoken.

Je hebt me geslagen, zei ze. Er klonk geen boosheid in haar stem, maar verwondering. Hij had de indruk dat het de eerste keer was dat iemand uit woede het lichaam van Anne Quinlan Engle had aangeraakt.

Inderdaad, had hij geantwoord. *Reken maar. En ik doe het nog een keer als je je kop niet houdt. Ik laat me niet meer beledigen door dat mondje van je, engel. Ik raad je aan hem voortaan op slot te doen. En dat zeg ik voor je eigen bestwil. Die dagen zijn voorbij. Als je iets wilt hebben om tegenaan te schoppen, dan koop je maar een hond.*

Het huwelijk had zich nog een paar maanden voortgesleept, maar in feite was het afgelopen op het moment dat Brians hand in ruw contact was gekomen met Annes mond. Ze had hem uitgedaagd – niemand kon het tegendeel beweren – maar toch zou hij er heel wat voor over hebben gehad als hij dat ene onzalige moment had kunnen terugnemen.

Terwijl de laatste passagiers binnendruppelden merkte hij ook dat hij bijna bezeten terugdacht aan Annes parfum. Hoe heette het ook alweer? Lissome? Lithsome? Lithium of iets dergelijks? Het lag op het puntje van zijn tong. Om gek van te worden.

Ik mis haar, dacht hij mat. *Nu ze voorgoed weg is, mis ik haar. Ongelofelijk.*

Lisdodde? Zo'n soort stomme naam?

Hè, schei uit, zei hij tegen zijn afgematte verstand. *Haal de stekker eruit.*

Oké, gaf zijn verstand toe. *Geen probleem; zo gebeurd. Wanneer je maar wilt, aan mij zal het niet liggen. Heette het misschien Lifebuoy? Nee, dat was zeep. Neem me niet kwalijk. Liflaf? Loverbos?* Brian klikte zijn gordel dicht, leunde achterover, deed zijn ogen dicht en rook het parfum waarvan hij maar niet op de naam kon komen.

Op dat moment werd hij aangesproken door een stewardess. Uiteraard: Brian Engle hield er een theorie op na die inhield dat hun werd geleerd – na de examens tijdens een uiterst geheime cursus, die bijvoorbeeld Gesar in de Ruimte zou kunnen heten – te wachten tot een passagier zijn ogen had gesloten, alvorens hem met een goedbedoelde onbenulligheid lastig te vallen. En uiteraard dienden ze te wachten tot ze er vrijwel zeker van waren dat de passagier sliep, voordat ze hem wakker maakten om hem te vragen of hij misschien een deken of een hoofdkussentje wilde.

‘Neemt u me niet kwalijk...’ begon ze, waarna ze abrupt zweeg. Brian zag haar blik van de epauletten op de schouders van zijn

zwarte uniformjasje naar zijn pet gaan, die met zijn nutteloze, kronkelige guirlande van roereieren op de lege stoel naast hem lag. Ze heroverwoog wat ze zou gaan zeggen en begon opnieuw.

‘Neemt u me niet kwalijk, captain, wilt u koffie of jus d’orange?’ Enigszins tot zijn plezier zag Brian dat hij een lichte kleur op haar wangen had gebracht. Ze wees naar het blad voor in het compartiment, vlak onder het rechthoekige filmschermje. Op het blad stonden twee ijsemers. Uit ieder ervan stak de slanke, groene hals van een wijnfles. ‘We hebben natuurlijk ook champagne.’

Heel even overwoog Engle

(Love Boy dat is het ook niet bijna maar niet helemaal)

champagne te nemen. ‘Nee, dank je,’ zei hij. ‘En ik hoef ook niets tot we gaan landen. Ik denk dat ik tot Boston blijf slapen. Wat is de weersverwachting?’

‘Bewolking op 20 000 voet vanaf de Great Plains tot aan Boston. We gaan op zesendertig zitten. O, en er is noorderlicht gemeld boven de Mojave-woestijn. Misschien wilt u daarvoor wakker blijven?’

Brian trok zijn wenkbrauwen op. ‘Ga weg. Noorderlicht boven Californië? In deze tijd van het jaar?’

‘Dat hebben ze ons verteld.’

‘Ze hebben te veel goedkoop spul gebruikt,’ zei Brian en ze begon te lachen. ‘Ik blijf lekker mijn tuk doen, dank je wel.’

‘Zoals u wilt, captain.’ Ze aarzelde nog even. ‘U bent toch de captain die zo juist zijn vrouw heeft verloren?’

De hoofdpijn bonsde en stak, maar het lukte hem te glimlachen. Deze vrouw – eigenlijk nog maar een meisje – bedoelde het niet kwaad. ‘Ze was mijn ex-vrouw, maar verder klopt het, ja.’

‘Wat vreselijk voor u dat u haar verloren hebt. Mijn opréchte deelneming.’

‘Dank je.’

‘Heb ik wel eens eerder met u gevlogen?’

Even verscheen zijn glimlach weer. ‘Ik geloof het niet. De afgelopen vier jaar of zo heb ik alleen intercontinentale vluchten gedaan.’ En omdat het hem op de een of andere manier noodzakelijk leek, gaf hij haar een hand. ‘Brian Engle.’

Ze volgde zijn voorbeeld. ‘Melanie Trevor.’

Opnieuw glimlachte Engle naar haar, leunde vervolgens naar achteren en sloot zijn ogen. Hij droomde weg, maar viel niet in slaap – de vluchtinformatie vóór de start en daarna de start zelf zouden hem immers toch weer wakker maken. Wanneer ze eenmaal in de lucht zaten, zou hij tijd genoeg hebben om te slapen.

Evenals de meeste *red-eyes* vertrok vlucht 29 precies op tijd – Brian bedacht dat dat een van hun weinige pluspunten was. Het vliegtuig was een 767 en was voor iets meer dan de helft bezet. In de eerste klasse zat nog een handjevol andere passagiers. Ze kwamen Brian niet dronken of luidruchtig voor. Uitstekend zo. Misschien kon hij inderdaad tot aan Boston slapen.

Geduldig volgde hij Melanie Trevors uitleg waar de uitgangen zich bevonden, hoe het gele maskertje werkte, mocht de luchtdruk wegvallen (een procedure die Brian kort daarvoor en met een zekere spanning zelf nog had doorgenomen), en hoe het zwemvest dat zich onder de stoel bevond, moest worden opgeblazen. Toen het vliegtuig was opgestegen, kwam ze naar hem toe en vroeg nogmaals of ze iets te drinken voor hem kon halen. Brian schudde zijn hoofd, bedankte haar en drukte vervolgens op het knopje om de rugleuning naar achteren te zetten. Hij sloot zijn ogen en viel onmiddellijk in slaap.

Melanie Trevor zou hij nooit meer terugzien.

3

Ongeveer drie uur nadat vlucht 29 was opgestegen, werd een meisje dat Dinah Bellman heette wakker en vroeg aan haar tante Vicky om een glaasje water.

Tante Vicky gaf geen antwoord, dus vroeg Dinah het opnieuw. Toen er nog steeds geen antwoord kwam, stak ze haar hand uit naar de schouder van haar tante, hoewel ze al heel zeker wist dat haar hand niets anders zou voelen dan de rugleuning van een lege stoel. En zo gebeurde het ook. Dokter Feldman had haar verteld dat kinderen die blind geboren waren vaak steeds beter konden voelen – haast net als een soort radar – of er iemand vlak in de buurt aanwezig was, maar voor Dinah was die mededeling overbodig. Ze was er zelf al achter gekomen. Het ging niet altijd op, maar meestal wel... vooral wanneer die persoon haar Ziende Begeleider was.

Nou ja, misschien is ze even naar de wc en komt ze zo terug, dacht Dinah, maar toch voelde ze een vreemde, vage ongerustheid. Ze was niet onmiddellijk wakker geworden; dat was heel langzaam gegaan, als een duiker die met trage trappelbewegingen naar de oppervlakte van een meer omhooggaat. Als tante Vicky, die bij het raampje zat, haar de afgelopen twee, drie minuten had aangeraakt toen ze naar het gangpad ging, zou Dinah het zeker gevoeld hebben.